

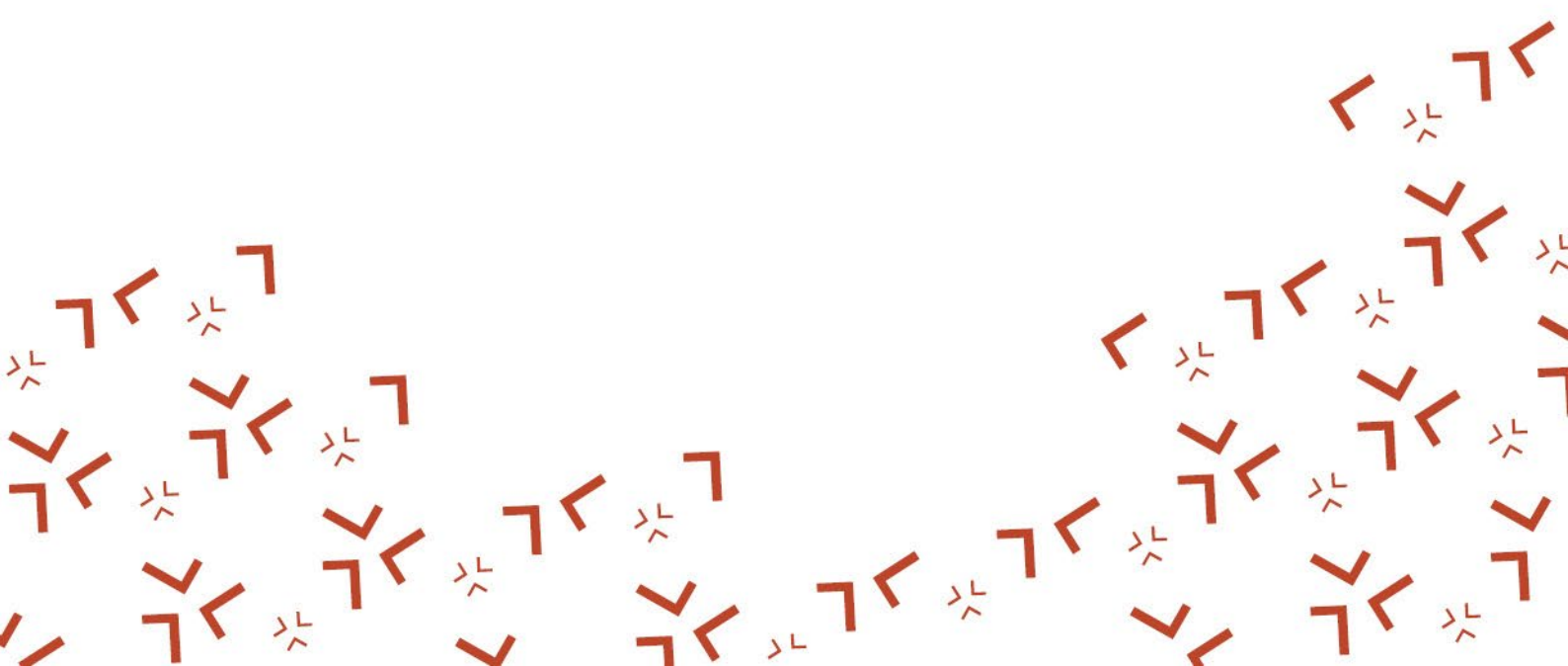
Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Wilhelmsson, N., Elo, S., Lammi, K., Väätäjä, H. & Kääriäinen, M. 2022. Opinnäytetyön ohjaus ammattikorkeakouluopiskelijoiden arviomana. Lumen – Lapin ammattikorkeakoulun verkkolehti (3).

URL: <https://www.lapinamk.fi/loader.aspx?id=6768d6d2-50ef-4d1a-8629-8946e6e095f2>



# Opinnäytetyön ohjaus ammattikorkeakouluopiskelijoiden arviomana

*Noora Wilhelmsson, TtM, tuntiopettaja, Tulevaisuuden terveysterveyspalvelut, Lapin ammattikorkeakoulu*

*Satu Elo, TtT, dosentti, yliopettaja, Tulevaisuuden terveysterveyspalvelut, Lapin ammattikorkeakoulu*

*Kaisa Lammi, KTM, lehtori, projektipäällikkö, Vastuulliset palvelut, Lapin ammattikorkeakoulu*

*Heli Väättäjä, TkT, yliopettaja, Arktiset luonnonvarat ja talous, Lapin ammattikorkeakoulu*

*Maria Kääriäinen, TtT, professori, Hoitotieteen ja terveyshallintotieteen tutkimusyksikkö, Oulun yliopisto*

## Johdanto

Opinnäytetyö on ammattikorkeakouluopiskelijan tutkimuksellinen oppimisprosessi, joka syventää opiskelijan ammatillista osaamista, sekä ohjaa itsenäiseen, suunnitelmalliseen ja vastuulliseen työskentelyyn. Opiskelija on opinnäytetyöprosessin keskeinen toimija ja ohjaaja toimii oppimisprosessin tukijana ja kannustajana varmistuen samalla opinnäytetyön laadun (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry 2020). Opinnäytetyön ohjauksessa ohjaaja tukee ja tarjoaa apua opiskelijan ongelmatilanteisiin neuvojen avulla, tarjoaa opiskelijalle toimintavaihtoehtoja, ennakoii työn etenemistä sekä antaa korjaavaa palautetta työn muokkaamista varten (Vehviläinen 2014).

Opinnäytetyöllä on keskeinen rooli korkeakouluopiskelijan opinnoissa ja se on usein ensimmäinen kosketus tutkimus- ja kehittämisprosesseihin. Esimerkiksi ylemmän ammattikorkeakoulun koulutuksissa opinnäytetyö muodostaa ison osan koko opinnoista (33 - 50%). Opinnäytetyön laajuus ja prosessissa mahdollisesti koettu haasteellisuus ilmenee opintojen jatkoaikahakemuksissa. Opinnoilleen jatkoaikaa hakevista opiskelijoista puolet

ilmoittaa syyksi opinnäytetyön keskeneräisyyden tai opinnäytetyötä ole aloitettu opinto-oikeusajan puitteissa (Tuomi & Latvala 2020). Tutkintojen suorittaminen tavoitteellisessa ajassa on merkityksellistä ja vaatii toteutuakseen riittävää opintojen ohjausta (Elo 2018).

Tutkimusten mukaan opinnäytetyön ohjauksella on suuri merkitys opinnäytetyön etenemiselle ja opiskelijan valmistumiselle (Weiste, Aaltonen, Savolainen-Peltonen & Stevanovic 2017, Tuomi & Latvala 2020). Jüttemannin ja muiden (2014) tutkimuksessa 71% opiskelijoista kuvasi opinnäytetyön keskeytymisen syyksi opinnäytetyön ohjauksen ongelmat. Muita keskeytymisen syitä olivat haasteet tutkimusmenetelmien hallinnassa, ongelmat opinnäytetyön aiheen kanssa sekä ajan hallinnan ongelmat (Jüttemann, Richter & Wagner 2014). Myös Peirisin ja muiden (2018) mukaan opiskelijan ja ohjaajan välinen suhde oli opiskelijoiden edistymiseen vaikuttava tekijä opiskelijan motivaation lisäksi. Ohjaajan tuki on yksi tärkeimmistä tekijöistä, joka motivoi opiskelijoita opinnäytetyön tekemiseen (Moskvicheva, Bordovskaiab & Darinskayac 2014).

Tässä artikkelissa kuvataan ammattikorkeakoulun kokemuksia opinnäytetyön ohjauksesta ammattikorkeakouluopiskelijoiden itsensä arvioimana. Kyselyyn perustuvien tulosten perusteella kuvataan sitä, millaiseksi ammattikorkeakouluopiskelijat arvioivat saamansa opinnäytetyön ohjausvuorovaikutuksen, palautteen ja ohjauksen. Poikkileikkaustutkimuksen aineisto kerättiin anonymisti loka- ja marraskuun 2021 aikana Lapin ammattikorkeakoulun kaikilta opinnäytetyöprosessissa aktiivisesti mukana olevilta opiskelijoilta suomenkielisistä alemman korkeakoulututkinnon koulutuksista. Tavoitteena oli tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää opinnäytetyön ohjauksen sekä opinnäytetyöprosessin arvioinnissa ja kehittämisessä. Tutkimukseen osallistui 114 opiskelijaa, joista 84,2 % oli naisia. Keski-ikä oli 27,5 vuotta  $\pm$  9,2 vuotta. Vastaajat olivat opinnäytetyöprosessissaan tasaisesti eri vaiheissa. Vastaajista yli puolet (58,8 %) toteutti opinnäytetyönsä tutkimuksellisenä opinnäytetyönä tai kirjallisuuskatsauksena.

## Ohjausvuorovaikutus

Opiskelijoista suurin osa arvioi, että opinnäytetyön ohjaaja on ollut läsnä heitä varten (88,9 %), ohjaustilanteessa on ollut riittävästi aikaa kysymyksille (84,1 %) ja opiskelija on tullut ohjaustilanteessa kuulluksi (79,4 %) opinnäytetyön prosessin aikana (Taulukko 1). Vaikka vastaajat arvioivat ohjaustilanteeseen käytetyn ajan olleen pääasiassa riittävää, noin kolmasosa

vastaajista arvioi, ettei ohjaajalla ollut heille riittävästi aikaa (28,6 %) ja ohjaaja vaikutti tapaamisissa kiireiseltä (30,0 %).

Suurin osa vastaajista arvioi ohjaussuhteen ilmapiiriä luottamukselliseksi sekä yksilöohjauksessa (68,3 %) että ryhmäohjauksessa (77,6 %). Yli puolet vastaajista arvioi saaneensa ohjaajalta kannustusta (71,4 %), arvostusta (68,3 %) ja rohkaisua (65,1 %) opinnäytetyön yksilöohjauksissa. Myös ryhmäohjauksen ilmapiiri koettiin pääasiassa turvalliseksi (73,1 %), kannustavaksi (70,1 %) ja arvostavaksi (61,2 %). Opinnäytetöiden ryhmäohjaustilanteisiin varattu aika koettiin pääasiassa riittävän pitkäksi (65,7 %) ja yli puolet (64,2 %) opiskelijoista arvioi, että ryhmätilanteessa oli ollut riittävästi aikaa kysymyksille. Taustatekijät eivät olleet tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä ammattikorkeakouluopiskelijoiden ohjausvuorovaikutukseen.

Taulukko 1. Opinnäytetyön ohjausvuorovaikutus ammattikorkeakouluopiskelijoiden arvioimana.

	Eri mieltä n (%)	En osaa sanoa n (%)	Samaa mieltä n (%)
<b>Yksilöohjauksen vuorovaikutus (n=63)</b>			
Ohjaajani on ohjaustilanteessa läsnä minua varten	7 (11,1)	0 (0)	56 (88,9)
Ohjaustilanteessa minulla on ollut riittävästi aikaa kysymyksille	9 (14,3)	1 (1,6)	53 (84,1)
Koen tullessi ohjaustilanteissa kuulluksi	10 (15,9)	3 (4,8)	50 (79,4)
Ohjausaika on ollut mielestäni riittävän pitkä	13 (20,6)	2 (3,2)	48 (76,2)
Ohjaajani kannustaa minua	9 (14,3)	9 (14,3)	45 (71,4)
Ohjauksessa koen, että minua arvostetaan	8 (12,7)	12 (19,0)	43 (68,3)
Ohjausilmapiiri herättää luottamusta	10 (15,9)	10 (15,9)	43 (68,3)
Ohjaajani rohkaisee minua	12 (19,0)	10 (15,9)	41 (65,1)
Saan ohjaajaltani tarpeeksi tukea sitä pyytäessäni	11 (17,5)	13 (20,6)	39 (61,9)
Ohjaajallani on riittävästi aikaa minulle	18 (28,6)	4 (6,3)	41 (65,1)
Ohjaajani ei vaikuta tapaamisissamme kiireiseltä	19 (30,2)	5 (7,9)	39 (61,9)
<b>Ryhmäohjauksen vuorovaikutus (n=67)</b>			
Koen ryhmäohjaustilanteet luottamuksellisiksi	6 (9,0)	9 (13,4)	52 (77,6)
Koen ryhmäohjaustilanteet turvallisiksi	7 (10,4)	11 (16,4)	49 (73,1)
Koen tullessi ryhmäohjaustilanteissa kuulluksi	6 (9,0)	17 (25,4)	44 (65,7)
Ryhmäohjaustilanteessa minulla on ollut riittävästi aikaa kysymyksille	8 (11,9)	16 (23,9)	43 (64,2)
Ryhmäohjauksen ilmapiiri on kannustava	11 (16,4)	9 (13,4)	47 (70,1)
Ryhmäohjausaika on ollut mielestäni riittävän pitkä	8 (11,9)	15 (22,4)	44 (65,7)
Ryhmäohjaustilanteissa koen, että minua arvostetaan	8 (11,9)	18 (26,9)	41 (61,2)

### *Palaute ja tasa-arvo opinnäytetyön ohjauksessa*

Vastaajista yli puolet arvioi saaneensa opinnäytetyöprosessin aikana ohjaajalta riittävästi palautetta (58,3 %), palaute oli ollut kannustavaa (64,8 %), perusteltua (71,3 %) sekä tukenut

heitä opinnäytetyön tekemisessä (59,3 %). Suurin osa vastaajista arvioi opinnäytetyön ohjauksen olleen yhdenvertaista suhteessa muihin opiskelijoihin (68,5 %) ja tasa-arvon toteutuneen hyvin (taulukko 2).

**Taulukko 2.** Ammattikorkeakouluopiskelijoiden arviot opinnäytetyön ohjaajalta saadusta palautteesta ja toteutuneesta tasa-arvosta (n=108).

	eri mieltä n (%)	en osaa sanoa n (%)	samaa mieltä n (%)
Sukupuoleni ei ole vaikuttanut saamaani ohjaukseen	2 (1,9)	12 (11,1)	94 (87,0)
Saamani palaute on ollut perusteltua	14 (13,0)	17 (15,7)	77 (71,3)
Koen ohjauksen olleen yhdenvertaista suhteessa muihin opiskelijoihin	17 (15,7)	17 (15,7)	74 (68,5)
Saan ohjaajaltani kannustavaa palautetta	24 (22,2)	14 (13,0)	70 (64,8)
Olen saanut ohjaajaltani riittävästi palautetta	32 (29,6)	13 (12,0)	63 (58,3)
Saamani palaute tukee minua opinnäytetyön tekemisessä	24 (22,2)	20 (18,5)	64 (59,3)

Opinnäytetyön ohjauksen tärkeimmiksi ominaisuuksiksi opiskelijat nostivat 1) konkreettiset ohjeet (57,4 %), 2) yhteistyön sujuvuuden ohjaajan kanssa (50,9 %) ja 3) ohjauksen riittävyyden (37,9 %) (Taulukko 3.)

**Taulukko 3.** Opinnäytetyön ohjauksen tärkein ominaisuus ammattikorkeakouluopiskelijoiden arvioimana (n=108).

Opinnäytetyön ohjauksen tärkein ominaisuus	n (%)
1) Konkreettiset ohjeet	62 (57,41)
2) Yhteistyön sujuvuus ohjaajan kanssa	55 (50,93)
3) Ohjauksen riittävyys	41 (37,96)
4) Arvostava ja kunnioittava kohtaaminen	31 (28,7)
5) Ohjaajan menetelmällinen osaaminen	12 (11,1)
6) Ohjaajan työelämäosaaminen	6 (5,56)
7) Tasa-arvoinen kohtelu	5 (4,63)
8) Muu	4 (3,3)

Nimettyjen opinnäytetyön ohjaajien määrällä oli tilastollisesti merkitsevä yhteys ohjaajalta saadun palautteen riittävyyteen ( $p=0,008$ ), kannustavan ( $p=0,009$ ) ja opinnäytetyön tekemisestä tukevaan ( $p=0,002$ ) sekä perustellun palautteen saantiin ( $p=0,041$ ). Opiskelijat, joille oli nimettynä yksi ohjaaja oppilaitoksesta arvioivat saadun palautteen useammin

riittäväksi kuin ne opiskelijat, joille oli nimettynä kaksi tai enemmän ohjaajaa. Opiskelijat, jotka olivat pysyneet suunnittelemassaan opinnäytetyön tekemisen aikataulussa arvioivat saamansa palautteen olleen kannustavaa ( $p=0,002$ ) ja tukevan opinnäytetyön tekemisessä ( $p=0,012$ ).

Opinnäytetyön tekemiseen motivoitumisella oli tilastollisesti merkitsevä yhteys palautteeseen. Motivoituneet opiskelijat arvioivat huonosti motivoituneita opiskelijoita useammin palautteen riittäväksi ( $p=0,017$ ), kannustavaksi ( $p=0,001$ ), opinnäytetyön tekemistä tukevaksi ( $p<0,001$ ) ja perustelluksi ( $p=0,042$ ).

## Lopuksi

Tulosten perusteella opiskelijoiden arviot saamastaan opinnäytetyön ohjauksesta olivat pääosin positiivisia. Ohjausvuorovaikutus arvioitiin pääasiassa hyväksi; ohjaaja oli ollut läsnä opiskelijaa varten, he olivat tulleet ohjaustilanteissa kuulluksi ja ohjausilmapiiri oli herättänyt luottamusta. Kuitenkin kolmannes piti ohjaukseen käytettyä aikaa riittämättömänä.

Tulosten perusteella opinnäytetyön ohjaajien määrällä oli vaikutusta siihen, millaiseksi opiskelijat arvioivat ohjauksen. Opiskelijat, joilla oli nimettynä vain yksi ohjaaja, olivat useammin tyytyväisiä opinnäytetyön ohjaukseen ja saamaansa palautteeseen. Myös Olmos-Lópezin ja Sunderlandin (2017) tutkimuksessa opiskelijat arvioivat kahden ohjaajan tarjoavan enemmän oppimiskokemuksia, mutta toisaalta haasteita tuo aikataulujen yhteensovittaminen, ristiriitaiset tai epäselvät ohjeet sekä konkreettisten ohjeiden puute. Nimettyjen opinnäytetyön ohjaajien määrään ei ole yhteneväistä ohjetta ja käytännöt vaihtelevat. Tilanteessa, jossa nimettyjä ohjaajia on kaksi tai enemmän, olisi tärkeää kiinnittää huomiota yhteisohjauksen erilaisuuteen verrattuna yhden ohjaajan tilanteeseen sekä sen tuomiin haasteisiin erityisesti opiskelijan ja ohjaajien välisessä vuorovaikutuksessa.

## Lähteet

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. (2020). Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset.

Elo, S. (2018). Opintojen ohjaus ja tutorointi. Teoksessa Saaranen, T., Koivula, M., Ruotsalainen, H., Wärnå-Furu, C., & Salminen, L. (toim.) *Terveysalan opettajan käsikirja*. 2.uudistettu laitos. Tietosanoma.

- Jüttemann, A., Richter, F., & Wagner, C. (2014) Development of the situation of doctoral students in medicine: results of two surveys at an interval of ten years (2001 and 2011). *Dtsch Med Wochenschr*, 139 (159), 767–73.
- Moskvicheva, N., Bordovskaiab, N., & Darinskayac, L. (2014). Role of Students and Supervisors' Interaction in Research Projects: Expectations and Evaluations. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 171 (2015) 576 – 583.
- Olmos-López, P., & Sunderland, J. (2017). Doctoral supervisors' and supervisees' responses to co-supervision. *Journal of Further and Higher Education*, 41 (6), 727-740.
- Peiris, C., Männikkö-Barbutiu, S., & Hansson, H. (2018). About the Challenges in Undergraduate Research Projects: An Explorative Case Study in a Sri Lankan National University X. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 17 (2), 25-44. <https://doi.org/10.26803/ijlter.17.2.2>
- Tuomi, S. & Latvala, E. (n.d.). *Opinnäytetyön ohjaajan käsikirja*. JAMK. <https://oppimateriaalit.jamk.fi/yamk-kasikirja/>
- Vehviläinen, S. (2014) Ongelmanratkaisua opinnäytteen äärellä - neuvot opinnäytteen ohjauksen vuorovaikutuksessa. *Prologi: Puheviestinnän vuosikirja*, 2014, 9-26.
- Weiste, E., Aaltonen, A., Savolainen-Peltonen, H. & Stevanovic, M. (2017). Ohjaussuhteen tyylit puntarissa. *Aikuiskasvatus*, 37 (2), 122-129.